

Per.
Lat
020

Lateinische Jugendzeitschrift. Latin ifjúsági folyóirat. Revue latine de la jeunesse
Laptulajdonos: Katolikus Középiszkolai Tanáregyesület. — Sumptibus Societatis Magistrorum Catholicorum Mediarum Scholarum Hungariae. — (Praeses: Dr. Andreas Zibolen elnök.)

Administrator (felelős kiadó — Geschäftsstelle — administration), ad quem pecuniae dirigantur: ALEXANDER REGÉNYI, Budapest, VII., Barcsay-u. 5. (tel.: 223—808).

Moderator (felelős szerkesztő — Schriftleitung — rédaction), ad quem manuscripta mittantur: JOSEPHUS WAGNER DR., Budapest, XI., Lágymányosi-utca 20. (telefon: 268—634).

Megjelenik minden hó 20-án. — Prodit singulis mensibus die 20. Pretium subnotationis an. 1940—41: 3 pengoe, extra Hungariam 4 pengoe. Nummaria chartula (vulgo: chèque) postais in Hungaria: 57.292. Subnotatores earum gentium, unde pecuniarum transmissio impeditur, utantur schidulis «Coupon réponse international» appellatis, quarum si quis decem in epistola ad administratorem mittit, pretium annum solvit. Quinis exemplaribus sextum gratuito additur.

Nuntii recentissimi.

«Illustrazione Italiana», periodicum¹ notissimum Italarum fasciculum diei 29 m. Dec. patriae nostrae dedicavit. Imagines² luce² pictae² Gubernatoris nostri, Nicolai Horthy, et primorum Hungariae ornant hunc fasciculum, in quo agricultura, artes, exercitus multis figuris imaginibusque lectoribus ante oculos ponuntur. Cultus linguae Latinae nec non litterarum humanarum ab Italis in patriam nostram importatus per tot saecula vinculis artis³ duos populos conjunxit conjungitque nunc quoque. Caput⁴ primum⁴ «De loco Hungariae in nova Europa» a Stephano Csáky, ministro rerum exterarum scriptum est, cuius collegae: Michael Teleki, Ludovicus Reményi-Schneller, Valentinus Hóman, etc. copiose tractant Hungariam et Transsilvaniam.

Hugo Rácz disc. Makonensis.

[Stephanus e comitibus Csáky,] quo haud quisquam virorum⁵ civilium⁵ hisce temporibus magis auctoritate et laudibus florebat, quia nobis regionem Subcarpathicam et Transsilvaniam septentrionalem recuperaverat, immaturā morte nobis ereptus est. Vir magni ingenii et animi generosi non solum in

Hungaria, sed etiam aliis in civitatibus lugetur. Faxit Deus, ut patria nostra filios huius generis habeat quam plurimos!

In Rumenia ferrea quae dicitur cohors seditione Antonescu «Conducatores» amovere voluit. Quo in tumultu milia civium innocentium a turba legionariorum crudeliter interfecta sunt. Antonescu adiutus a militibus cum Rumenis tum Germanis effecit, ut duces et instigatores⁷ cohortis ferreae [aut comprehenderentur aut aufugerent. Orandum est, ut ipse populus Rumeniae huius seditionis radicitus finem faciat.

Bellum magis paratur, quam geritur. Britanniam in Libya pugnante novissime urbem Benghazi ceperunt. Interim non desinunt Americanos obsecrare, ut auxilium ferant, priusquam Germani ipsam Britanniam aggrediantur.

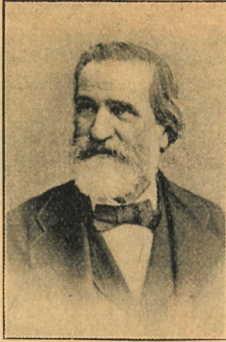
Liber memorialis 25 annorum «Iuventutis» non-

dum sub prelum mitti potuit, quare summarium in fasciculo mensis Martii publicabitur.

¹ folyóirat = Zeitschrift = revue ² photographiae ³ szoros = eng = intime ⁴ vezércikk = Leitartikel = article de fond ⁵ államférfi = Staatsmann = homme d'État ⁶ adja = gebe = que D. donne ⁷ felbújtó = Aufwiegler = instigateur

Stephanus Csáky et Paulus Teleki in tabula geographica spectant Transsilvaniam arbitrio Vindobonensi nobis redditam.

Iosephus Verdi.

⁸ színpadra alkalmaz = für die Bühne bearbeiten = adapter à la scène

LECTORIBUS MINIMIS

Jocosa.

Jocus ex ephemeride «Cleveland Leader» (USA):

Iudex: Meruisti-ne¹ iam per totam vitam unquam unicum aureum nummum dollar dictum? — «Verē merui, domine iudex, respondet reus,² nuper suffragio³ meo te³ adiuvi.»³

Thomas Gergely disc. gymn. Acad. Bp.

I. *Professor*: Successores⁴ Mohammedi califae nominantur. Et quid est nomen terrae ab iis gubernatae? — *Discipulus*: California, domine professor.

II. *A*: Interrogo te iterum: quando recipiam a te pecuniam meam? — *B*: Tu vere similis es filiolo mulieris vicinae, qui semper tales iterat⁵ interrogationes, ad quas respondere non possum. *Stephanus Dinka*

disc. gymn. Acad. Bp.

¹ keres = verdienen = gagner
² vádlott = Angeklagter = accusé
³ szavaz vkire = für jmd stimmen = voter pour
⁴ utód = Nachfolger = successeur
⁵ ismétél = wiederholen = répéter

1. *Iosephus*: Quot ova ieiunus¹ edere potes? — *Stephanus*: Quinque. — *I*: Erras! — *S*: Quamobrem? — *I*: Quia tantum primum ieiunus edis!

Stephano placet hic iocus. Ergo interrogat Paulum amicum suum: Quot ova ieiunus edere potes? — *Paulus* respondet: Tria. — *S*: Dolendum est, quod hoc dixisti! — *P*: Cur? — *S*: Si quinque dixisses, iocum singularem² dicerem.

Anniversarius quadragesimus *Josephi Verdi* mortui, popularissimi auctoris dramatum musicorum Italiae, non solum sua in patria, sed etiam multis in civitatibus celebratur. Vindobonae autem memoria *Francisci Grillparzer* poëtae clarissimi Austriaci ante 150 annos (a. 1791) nati renovata est, qui etiam historiam Bánk bani nostri ad actus⁸ scenarum⁸ composuerat,⁸ quae fabula «Fidus servus domini sui» inscribitur.

2. *Magister*: Cuius generis est substantivum³ ovum? — *Discipulus*: Si gallus⁴ inde exit, est generis masculini, sin gallina,⁵ feminini est.

Georgius Illés disc. Szekszárdiensis.

1. *A*: Scisne nare? — *B*: Certe. — *A*: Ubi didicisti? — *B*: In aqua.

2. *A*: Quid putas, quare muti⁶ sint pisces? — *B*: Tu quidem scis loqui infra aquam?

3. *A*: Heus, quam parvi sunt hi globuli⁷ caseati!⁷ — *B*: Non globuli sunt parvi, sed tuum os est magnum.

Franciscus Liska disc. gymn. Cisterc. (Baja.)

1. *A*: Quid vult hic strepitus in tabulato⁸ superiore? — *B*: Super nos habitat medicus, qui dentes sine dolore extrahit!

2. *A*: Quid videmus super nos, cum dissere-nascit?⁹ — *B*: Caelum serenum. — *A*: Et cum pluit? — *B*: Tectum¹⁰ pluviale.¹⁰

3. *Agricola* fumabat fistulam¹¹ fumatoriam.¹¹ — Visne cigarrum? — interrogat eum viator, cui foetor¹² fistulae fumatoriae displicet.

— Bene — respondet agricola, cum accepit cigarrum — cras eum fumabo.

N. Moccetti disc. Lucanensis (Helvetia).

Magister: Ubi invenitur saccharum,¹³ Marce? — *Marcus*: Nescio: mater mea optime addidit saccharum. *Fabius Ferrari* discipulus Lucanensis.

¹ éhomra = nüchtern = à jeun ² remek = ausgezeichnet = épatant ³ főnév = Hauptwort = substantiv ⁴ kakas = Hahn = coq ⁵ tyúk = Henne = poule ⁶ néma = stumm = muet ⁷ tűrósgombóc = Topfenknödel = boulette au fromage blanc ⁸ emelet = Stockwerk = étage ⁹ kiderül (az ég) = es wird heiter = il fait beau ¹⁰ esernyő = Regenschirm = parapluie ¹¹ pipa = Pfeife = pipe ¹² bűz = Gestank = puanteur ¹³ cukor = Zucker = sucre

Fr. Grillparzer in domicilio suo Vindobonensi, ubi 81 annos natus mortuus est.

Varia.

Mathias et legatus Turcius. Ad regem Mathiam legatus Turcius venit in oppidum Neostadium Austriacum.¹ Cum accepit Mathias inflatum² legatum, forte ibi morabatur, ubi tormenta³ bellica³ plurima tonabant. Globi tormentarii volantes et rex fortis adeo terruerunt legatum, ut vix pauca verba balbutire⁴ posset. «Iam video — inquit Mathias — mihi aliquem mittendum esse in urbem Constantinopolim, ut accipiam desiderium imperatoris Turcarum!» *Livia Kelety* abiturienti Angelani Bp.

¹ Wiener-Neustadt ² pöffeszkedő = aufgeblasen = plein de suffisance ³ ágyú = Kanone = canon ⁴ eldadog = stammeln = balbutier

Saxum¹ Columbinum.¹ Anno 1241 Tartarici victoriam magnam ex Hungaris reportaverunt. Exercitus Hungaricus paene omnis periit, etiam ipsum regem Belam vix potuerunt equites fidi ex proelio eripere. Manus parva celeriter Tartaricos fugiebat, sed equi non diu velociter currere poterant et equites pedibus fugere coacti sunt. Erratio² longa defatigavit equites et rex ipse fame laborabat.³ Equites non poterant ei victum⁴ quaerere, quia continuo a Tartaricis urgebantur. Iam ad oppidum Tordam erant, cum insectatores⁵ relictis sunt. Tunc demum requiescebant. Equites fessi alligaverunt⁶ vulnera regis, cui etiam cibum quaerere voluerunt, quia Belae periculum fame⁷ pereundi⁷ imminabat. Sed regio alio tempore opulenta nunc deserta et inculta erat. Animo demisso redierunt equites et a Deo auxilium oraverunt. Et ecce subito columbas multas conspexerunt, quae in saxum volaverunt. Equites celeriter in saxum enixi⁹ beate attulerunt regi ova columbina recentia. Servati sunt. Impense¹⁰ gratias Deo egerunt pro salute mirabili et saxum etiam hodie Columbinum nominatur.

Clara Deak abiturienti Theresiani Bp.

¹ Galamboskő = Taubenfels = la Roche des Pigeons ² bujdosás = Irrfahrt = marche ³ szenved = leiden = souffrir ⁴ élelem = Nahrung = nourriture ⁵ üldöző = Verfolger = poursuivant ⁶ bekötöz = zubinden = panser ⁷ éhhalál = Hungertod = de mourir de faim ⁸ csüggedt = entmutigt = découragé ⁹ felkúszva = erklettern = grimper ¹⁰ buzgón = inständig = avec ferveur

Ietus¹ summa¹ arte¹ factus.¹ Specula² astronomica² Americana famulum quaesivit. Mike Jones,

Emmanuel Lasker campio ludi scaccorum clarissimus, qui nuper mortuus est, a. 1934 Budapestini cum 43 adversariis ludo simultaneo certaverat.

Nigrita³ officiosus, sed satis stolidus nomen⁴ professus⁴ est et statim mercede⁵ conductus⁵ est. Labor eius facilis erat, quem cito perficiebat et partem maximam diei in turri astronomica agebat et

Danubius ripas et agros inundans has moles glaciatas ad oppidulum Ercsi accumulavit.

stellas spectabat. Nemo videbatur vehementius, quam Jones, oculis, ore, auribus sibi⁶ sugere⁶ omnia, quorum autem nihil intellegebat. Quādam nocte praefectus speculae forte ad telescopium adstitit, quod cochleā⁷ adegit⁷ et vix coelum spectare incepit, cum stella praeceps lapsa est de caelo. Mike, postquam silentio devoto⁸ spectavit casum stellae, admiratione motus exclamavit: «Hic erat ictus! Vix duo momenta⁹ temporis⁹ collineavisti!»¹⁰

Editha Istvánffy disc. Kaposváriensis.

¹ mesterlövés = Meisterschuß = coup de maître ² csilagvizsgáló(intézet) = Sternwarte = observatoire astronomique ³ néger = Neger = nègre ⁴ jelentkezni = sich melden = se présenter ⁵ felfogad = aufnehmen = engager ⁶ magába szívni = in sich aufsaugen = aspirer, sucer ⁷ csavart rajta = schraubte daran = donner un tour de vis ⁸ tiszteletteljes = ehrfürchtig = respectueux ⁹ másodperc = Sekunde = seconde ¹⁰ céloz = zielen = viser

Catinus¹ ligneus¹. Quidam homo noluit cum patre ex eadem² mensa² vesci.² Ille enim iam senex tam inepte³ edebat, quam pueri parvi. Saepe catinus porcellanicus ex manibus⁴ demissus⁴ in terra fractus est. Homo igitur catinum ligneum, qui non frangi potest, patri suo facere voluit, ex quo ille ederet. Cum filiolus eius videret patrem laborare, interrogavit: «Quid facis, mi pater?» «Avo⁵ tuo catinum ligneum facio. Iam senior est, ergo ex hoc catino posthac edet, quem non franget.» Paucis diebus post etiam filiolus lignum dissecare incepit. Patre interrogante, quid faceret, respondit: «Ego quoque tibi catinum ligneum faciam, ex quo edes, si senex eris». Hominem tantopere puduit⁶ impietatis suae, ut combureret⁷ catinum ligneum et patrem ad mensam reciperet.

Georgius e baronibus Orezzy disc. Quinqueecclesiensis.

¹ fatányér = Holzteller = assiette de bois ² ugyanazon asztalnál étkezni = an demselben Tisch essen = manger à la même table ³ ügyetlenül = ungeschickt = maladroitement ⁴ elejteni = fallen lassen = laisser tomber ⁵ nagyapa = Großvater = grand-père ⁶ restelte = sich schämen = avoir honte ⁷ eléget = verbrennen = brûler

De lacu et rivulo.⁸ In alto monte rivulus pusillus⁹ et lacus alter praeter alterum fluebant. In aequore¹⁰ lacūs ne una quidem ruga¹¹ erat, idemque alte tacebat. At rivulus pusillus toto die assidue strepebat.¹² Aliquando rivulus parvus lacum his vocibus appellavit: «Ecce, ego sane parvus sum

Statio ferriviae subterraneae Londiniensis suffugium est plebis pauperis adversus aeroplanos Germanorum.

et tamen quam magnam vocem habeo . . . tu autem ingens es, neque tamen voces tuas audio». — Respondit lacus: «Fili parve, tu quidem magnam vocem habes, ut audiaris!»

Gisela Varga abituriens Makonensis.

⁸ patakocska = Bächlein = rio, petit ruisseau ⁹ csöppnyi = winzig = petit, minuscule ¹⁰ tükör(felszín) = Oberfläche = surface ¹¹ ránc = Runzel, Falte = ride ¹² csobog = plätschern = clapoter

LECTORIBUS MEDIIS

Monachus Hricsonensis. (6)

Fabula plebis descripta a *Victore Rákosi*. Latine reddidit: *Ios. Guelmino* Bp.

Mox tempestas venit. Nimborum¹ vis¹ effusa¹ aquis complevit totum orbem. Tempestas foeda arbores crassas² ut herbas tenues vellicavit³ humo. Monachus autem non desinebat ibidem sedere ante portam arcis et monitus eius personabat omnes oecos arcis. Postea tempus gelidum venit. Aquae gelu constrictae sunt. Nix alta tegebat omnia. Boreas⁴ saevus⁴ stridebat per valles. Monachus autem non se loco movit, barbā conglobatā,⁵ vestitu lacerato⁶ assidebat, minitans⁷ arci. Cuius vox semper intonuit, cum Thurzó frustis optimis vescebatur, vel somno dulcissimo fruebatur. Et tunc excidit frustum ex ore eius et ex pace somni tremor factus est.

Eā nocte arcessivit⁸ duos satellites suos, scleratissimos. Hospitio cenae optimae vinique fortissimi excepit eos. Post cenam sacculum auri dedit utrique. Et tunc imperavit iis, ut illum monachum maledictum arriperent, in turrin arcis traherent,

praecipitentque⁹ in profundum. Quod imperatum erat, factum est.

— Perfecistisne? — interrogavit redeuntes. — Quid dixit?

— Detestatus¹⁰ est te.

Thurzó ridere cooperat: «Denique siles,¹¹ monache senex, dixit, et detestationes tuas rideo».

Et dormitum ivit. Somnus nunc vere non turbatus est. Sed cum expectatus esset, conterritus videt monachum stare ante portam, manū minitantem, formā ingenti, sed ex lapide. Et vox audiebatur e terra: «Francisce Thurzó! Dimitte captivam. Revertere ad Deum!»

Et homo robustus concidit. Pueri¹² armiferi¹² in pavimento iacentem invenerunt: «Dolabram,¹³ asciam,¹⁴ clavam¹⁵ sumite. Destruite statuum!»

Et omnis populus bellicus arcis invadit statuum et in partes parvas confregit. Postero die autem Thurzó ante lucem, cum velum¹⁶ fenestrae caute dimovit: iterum videt ante portam monachum lapideum terribilem. Et vox e terra ima iterum tollebatur.

Et ille iterum arcessivit satellites scelerum: «Ite in carcerem et producite feminam!» dixit voce languidā.¹⁷

Non multo post: «Iam mortua est» — annuntiatum est. — «Eheu, actum¹⁸ est de me!»¹⁸ — balbutiebat¹⁹ tyrannus. Et postea milites, satellites, pueri armiferi, alter post alterum aufugerunt ex arce. Nemo in arce detestata manere ausus est. Vespere tyrannus, cum animi²⁰ defectio²⁰ desiit:

— Ubi sunt famuli mei? — interrogavit praefectum arcis, senem, qui solus remansit cum eo.

— Aufugerunt, domine. Nos duo sumus in arce.

Et tunc etiam Franciscus Thurzó, scisso²¹ vestimento, exutoque calceamento²², capillis solutis excurrit ex arce in noctem. Arcemque superbam flamma ex terra erumpens consumpsit. Ex illo tempore tantum ruinae supersunt, sed ibi stat ante eas ista rupes, instar hominis, cuius haec historia traditur ab altera aetate alteri. Quae fortasse ficta²³ est, verum est autem, quod docet nos: Mali Deum fugere non possunt et seriusocius poenas luent.

*

Intentissimi²⁴ audivimus historiam. Et ultimum aspicientes valediximus ruinis Hricso, quae flexu²⁵ fluvii obiectae e conspectu nostro excesserunt.

Finis.

¹ felhőszakadás = Wolkenbruch = pluie torrentielle
² vastag = dick = gros ³ kirángat = herausreißen = arracher ⁴ dermesztő északi szél = grimziger Nordwind = bise âpre ⁵ csapzott = zusammengeballt = ruisselant
⁶ rongyos = zerrissen = déchiré ⁷ fenyeget = drohen = menacer ⁸ magához rendel = kommen lassen = mander
⁹ letaszít = herabstürzen = précipiter ¹⁰ megátkoz = verwünschen = maudire ¹¹ hallgat = schweigen = se taire
¹² apród = Knappe = page ¹³ csákány = Brechaxt = pioche ¹⁴ fejsze = Zimmeraxt = hache ¹⁵ buzógány = Keule = massue ¹⁶ függöny = Vorhang = rideau ¹⁷ bágyadt = matt = las ¹⁸ végem van! = ich bin verloren = je suis perdu ¹⁹ dadog = stammeln = balbutier ²⁰ önkívület = Ohnmacht = évanouissement ²¹ megtépett = zerreißen = déchirer ²² lábbeli = Schuhwerk = chaussure
²³ költött = erdichtet = inventée ²⁴ feszült figyelemmel = sehr aufmerksam = très attentivement ²⁵ kanyarulat = Krümmung = tournant

Lectulus.¹

Fabula ex opere *Caroli Dickens* quod inscribitur : «Fabulae detectoriales». Latine reddidit *Felicianus Gondán dr.*
O. Cist. Bajanus.

Mirum, quae facinora adolescentuli pessime educati possint committere! Pessumdant se et contundunt pectora parentum et consanguineorum. — Sic orsus est Dornton, optio² aedilium.³ — In nosocomio⁴ Saint Blanks factum est, quod huius rei veritatem confirmat. Casus tristis fuit, et exitum habuit tristissimum. Praefectus, medicus et quaestor⁵ huius nosocomii advenerunt in Scotland Yard et maleficos ignotos, qui fundas⁶ vestium auditorum universitatem et nosocomium frequentantium in dies⁷ spoliabant, accusaverunt. Ut rem aperirem, mihi commissum est. Cum tribus accusatoribus nosocomium intravi.

— Domini, — dixi post praeviam tractionem, — sicut audivi, furta nonne semper in uno eodemque cubili committuntur?

— Ita — responderent illi — in uno et eodem cubili.

— Bene. Tunc — vestrā pace⁸ — illud cubile perustrare velim.

Spatiosum et simplex cubile fuit, nonnulla scabella⁹ inerant, mensa et in pariete vestiarius¹⁰ denticulatus¹⁰ lacernis et pileis suspendendis.

— Aliquem in suspitionem¹¹ vocatis,¹¹ domini?

— Ita est et quidem inanitorem.

— Monstretis mihi, quaeso, hunc hominem, ut observem!

Observavi hominem, deinde ad eos redii.

— Erratis, domini, ianitor accusari minime potest. Paulum ebriosus esse mihi videtur, sed ultra nihil in eo reperire possum vitii. Fur, ut opinor, inter auditores inveniri potest. Si vos lectulum sub vestiario denticulato collocari iusseritis, brevi furem comprehendam. Lectulo operimentum¹² longum iniicite!

Lectulus collocatus est et horā XI, quando nemo auditorum in nosocomio fuit, coram praedictis dominis sub lectulo delitui.¹³ Ibi cultro meo in operimento parvam rimam¹⁴ feci. Iam pridem convenit¹⁵ inter nos,¹⁵ ut omnibus auditoribus in atrio congregatis quidam dominorum intraret et in vestiario denticulato suspenderet lacernam, in cuius funda prius marsupium¹⁶ chartarum¹⁷ nummularum¹⁷ sane plenum condidisset. Paulo post bini, terni intraverunt auditores. Sermocinabantur, lacernas et pileos suos suspenderunt, deinde in atrio nosocomii congregati sunt. Demum venit auditor quidam, qui tandiu in cubili commoratus est, dum ceteri omnes abierunt. Cum solus relictus est, de vestiario denticulato dempsit pileum bonum, aptavit sibi ad caput, quem cum aptum esse sensit, in parte sua collocavit et suum vilem

pileum in ea parte suspendit, unde antea bonus pependerit — forte contra me stans. Tunc iam cogitavi hunc esse furem et neminem alium.

Cum omnes auditores in atrio convenerunt, dominus iste advenit cum lacerna. Ostendi ei, in qua parte vestiarii denticulati suspenderet, ubi apte observare possem lacernam. Deinde iste abiit et ego sub lectulo in ventrem procubui¹⁸ et auscultabam. Per tres horas nemo auditorum adiiit. Demum venit adolescentulus meus.

Hilariter cantans permensus est gressibus cubile, constitit, iterum cantavit, huc-illuc se vertit, et cum nihil periculi animadvertisset, ordine omnes lacernas manibus avidis attractavit.¹⁹ Cum ad nostram lacernam pervenit manus eius, marsupium chartis nummariis refertum in funda attingit et iam festinavit marsupium aperire. Cum pecuniam in fundam suam condere maturaret, ab imo lectulo prosilui: «Detector sum — dixi —, hic iacui; vidi, quae fecisti, marsupium in manibus tuis, pecuniam in sacculo tuo. In vincula te conicere cogor». Et manus eius catenis colligavi.

¹ vulgo : divan ² vulgo : detectivae ³ rendőrőrmester = Polizei wachmeister = brigadier (à la police) ⁴ kórház = Krankenhaus = hôpital ⁵ seu : curator ⁶ zseb = Tasche = poche ⁷ napról-napra = tagtäglich = chaque jour ⁸ engedelműkkel = mit Ihrer Erlaubnis = avec votre permission ⁹ pad = Bank = banc ¹⁰ ruhafogas = Kleiderrechen = porte-manteau ¹¹ gyanusft = verdächtigen = soupçonner ¹² takaró = Decke = couverture ¹³ alábűjik = sich verbergen = se cacher ¹⁴ lyuk = Loch = trou ¹⁵ meg egyeztünk = übereinkommen = convenir ¹⁶ erszény = Börse = porte-monnaie ¹⁷ bankjegy = Banknote = billet de banque ¹⁸ hasra fekszik = sich auf den Bauch niederlassen = se coucher sur le ventre ¹⁹ megtapogat = betasten = tâter

Fortuna cur sit caeca.

Fabula in tres actus divisa cum praeludio¹ ad fragmentum quoddam Aristophanis a Georgio Delamari conscripta et a radiophonica Budapestinensi statione (a. MCMXXXV. IX. Cal. Sept.) Hungarice vulgata.

Argumentum² praeludii. Xanthus, quidam viator³ commercii³ causā³ cum Athenas pervenerat, de habitatione⁴ Aristophanis sciscitabatur. Poëtam enim praesentem⁵ cognoscere voluit, quod saepissime ab illo ad laetissimos cachinnos tollendos excitatus est. Aristophanes, facetissimus poëta co-

¹ előjáték = Vorspiel = prélude ² tartalom = Inhalt = résumé ³ kereskedelmi utazó = Handelsreisender = commis voyageur ⁴ lakás = Wohnung = domicile ⁵ személyesen = persönlich = en personne

Classis IV et V gymnasii Lucanensis in Helvetia cum professore *H. Villa* «Iuventutem» legunt.

Fortuna.

micus Graecorum, forte in suo horto cum amico Protele de sua arte scribendi colloquia serebat. Poëta confirmavit homines suae memoriae omnibus sensibus⁶ venustatis⁶ carere, ideoque se artem scribendi exercere iam nolle. Cum deinde Xanthus quoque adfuerat, Aristophanes — qui non aperuit, quis esset — ei persuadebat⁷ Aristophanem non esse «iocolatorem», sed «ingenium mordacissimum», qui fabulis homines docere et corrigere conatur.

Interim advenit et magister⁸ gregis⁸ histrionum,⁸ qui poetam precibus fatigabat, ne fabulas componere et histrioniam⁹ facere⁹ desineret. Aristophanes respondet se exinde tantummodo eiusmodi fabulas daturum esse, quas ad vitia hominis carpenda aptas habeat. Novissime ad fabulam componendam aggressus est, qua testabitur, quam bonum sit fortunam esse caecam. Fortunam ipsa caecitas excusat, quod saepius hominibus indignis favet dignosque suis donis orbat. Proteles Aristophanem rogat, ut fabulam inchoatam gregi recitet.

— Voluntati tuae cedo, dixit Aristophanes. At non ita recitabo vobis fabulam, uti nunc se habet, sed qualis — aliquando erit. Summo mihi gaudio erit, si ex fabula caecae fortunae narranda magnam laetitiam voluptatemque percipietis.

Actus I. In Olympo. Symphoniaci¹⁰ in Olympo dissonum clamorem tollunt, cuius rei Iuppiter ab Apolline rationem¹¹ reposcit.¹¹ Apollo causam facti aperit. Timebat enim, ne lamentatio hominum ad aures Iovis perveniret. Iuppiter Mercurium advocat. Scire vult, cur homines fortunam suas querantur.

Musici conticescunt. Clamor terrestris crescit. Athenae apparent. Seditio inter homines exoritur. Homines de Fortuna, de dea oculis¹² obligatis¹² disceptant. Legatio ad caelum iam dimissa est. Legati sunt operarius,¹³ mendicus¹⁴ pius, vir sagax et turbator.¹⁵ Legati obsecrant Iovem, ut ligamentum¹⁶ de oculis Fortunae demat, ut illa pro cuiusque merito praemia donaque tribuat et imprimis pauperibus faveat. Iuppiter annuit. Legati deo nuntiant se Fortunam brevi Athenas venturam ligamento liberaturos esse, ut semper iustitiam colere et veram virtutem possit honorare.

Iuppiter dein legatis his verbis valedicit: «Pax vobiscum! Miserrimi atque inquieti homines, vellem — quamquam minime credo — magna spes vestra esset certissimum pignus beatitudinis.»

Actus II. Ad portam Athenarum. Cives Athenienses unā cum legatione Olympiaca ad portam Urbis adventum Fortunae exspectant. Dea rotae aureae insidens advenit. Statim nunciatur ei Iovem velle, ut ligamenta oculorum solvat. Demptis ligamentis gaudet et sole aureo perfusa laetitia exsultat.

Actus III. In aedibus Fortunae. Fortuna et Spes sermocinantur. «Dum tu caeca fuisti, dicit Spes, ego pauperes illo solatio consolabar, quod aliā occasione et illi donorum tuorum participes esse possunt. Sed ex quo visu uteris, specie quadam virtutis assimilatae seducta dissipas bonā tuā.» Etiam Fors in sermonem¹⁷ ingreditur¹⁷ et Spes assentitur.

Legatio Olympiaca interim adit aedes Fortunae rogatque deam, ut turbam supplicantium excipiat.

Cum Fortuna supplicibus singillatim aures det eoque modo occasionem praebeat simulandi, veram virtutem non sentit et ideo sine exceptione iniurias facit.

Legatione et supplicibus dimissis inopinato advenit Paupertas, quae Fortunam perperam¹⁸ egisse dicit et speculum¹⁹ ei porrigit, quod imagines praeteriti ac futuri temporis reddebat. Quae imagines testantur viros ingenii elatos, ut Homerum et Dante et Milton et Rousseau et Napoleon et Beethoven et alios multos a Fortuna neglectos esse. Dum de variis opinionibus disceptatur, unus ex legatis Olympiacis apparet et Fortunam impellit, ut in fugam se det. Homines enim propter iniurias acceptas seditionem moverunt.

Legatio denique decrevit Iovem iterum adire obsecrandi causā, ut Fortunam oculis orbaret.

Aem. Láng (Keszthely).

⁶ szépepérzék = Schönheitssinn = sens de la beauté ⁷ impf. de con. ⁸ színidirektor = Schauspieldirektor = directeur du théâtre ⁹ színművészetet űz = Schauspielerkunst ausüben = faire du théâtre ¹⁰ zenész = Musiker = musicien ¹¹ felelősségre von = zur Rechenschaft ziehen = demander compte ¹² bekötött szemű = mit verbundenen Augen = aux yeux bandés ¹³ munkás = Arbeiter = ouvrier ¹⁴ koldus = Bettler = mendiant ¹⁵ lázító = Aufwiegler = agitateur ¹⁶ kötés = Verband = bande ¹⁷ belekapcsolódik = sich einlassen = se mêler ¹⁸ helytelenül = unrichtig = injustement ¹⁹ tükör = Spiegel = miroir

LECTORIBUS MAIORIBUS

Carmen gratulatorium

Ferdinando Láng doctori, praesidi Societatis Philologorum Hung. septuagenario sensu reverentiae amicitiaeque pleno dedicatum ab Iosepho Wagner.

Quem nunc hic omnes celebrant, est carmine dignus.

Carmen pancturum, Pegase, sume virum!

Non ego quotidianos versus fingere conor,

Nam multo maius est mihi propositum.

Septuaginta annis expletis ille modestus

Vir, praeses noster, nobilis atque agilis,

Exegit monumentum vitae, nulla quod unquam

Destruet audacter posteritas hominum.

Magnas ille catervas duxit discipulorum

Ad Parnassum artis alliciens animos.

Quod Graeci pulchrumque bonum dicunt sapienter,

Huius virtutis optimus ille fuit

Non solum doctorque magister, sed simulacrum,

Et probitas eius insuperabilis est.

Ferdinande pater, dux noster, quo meliorem

Nemo unquam inveniet in chartis veterum,

Persuasum Tibi habe hoc: nos omnes pectore in imo

Tam memores semper Te venerabimur, ac

Si verus pater esses nobis, Omnipotentem

Orantes, ut Te servet amicum etiam

Nobis ad multos annos usque incolumemque, ut

Longaevus, felix nos quoque semper ames!

Librorum recensio.

Kalamos János: Szent István a királyok tízparancsolatáról Szent Imre herceghez. Latinul és magyarul. (Sancti Stephani regis de regum praeceptis decem. Latine et Hungarice. Stephaneum-Nyomda R. T. Budapest. 1938. Pag. 64. Pretium 1.20 P.) Ioannes Kalamos hoc libello opusculum, quod St. Stephani nomine circumfertur, cum aliquot eius habeamus interpretationes, iterum in Hungaricum convertendum suscepit. Auctor libelli ipse se non doctis viris, sed populo interpretationem confecisse ait. In interpretatione nullum offendi gravius quoddam peccatum, attamen cum sit populi usui destinata, praestitit interpretationem paulo tersiorem efficere. Interpretationi praemisum est utile quoddam prooemium, quod scriptorem libelli optimis fontibus usum esse testatur.

Magyar Diákkalauz. Kiadja a Mefhosz. Budapest, 1940. Ára 1 pengő. (Dux et comes Hungarorum Universitatis auditorum.) Saepe fit, ut gymnasia et eius generis scholas studiis absolutis testimonioque maturitatis obtento relicturi cum ignari sint rerum, quae ad quaeque studia persequenda sint necessaria, incerti haereant, quod vitae curriculum ingrediantur quamque vitae rationem capebant. His adolescentulis et adulescentulabus hic libellus adiumento esse vult. Ibi enim enumerantur 1) omnes fere universitates aliaeque superiores scholae atque sub quibus condicionibus in eas ascribantur vel assumantur, accurate indicatur, 2) omnia fere instituta, id est internatus et mensae, in quibus studiosi aluntur et sustentantur et quo pretio assumantur et quae mercedes pro alimonia sint solvendae, significatur 3) denique omnes societates auditorum universitatum. Hunc libellum tam utilem ne dicam salutarem duco, ut omnibus testimonio maturitatis obtento gymnasia relicturis, cum tam vili pretio veneat, eius emendi auctor sim.

Eduardus Mészáros: Qua ratione Anonymus Hungarus in conscribendis Gestis suis Sacra Scriptura usus sit. Quinqueecclesiis. 1936. Pag. 40. — Facere nequaquam possum, quin gratulatione prosequar, quod a nostratibus philologis neglectam vel dicam contemptam provinciam, Latini sermonis litteratam curam dico atque studium, suscepit atque tamquam novalia diu inculca proscidit et subegit sagacemque Latini sermonis indagatorem se praestitit. Isto autem libello Anonymum Hungarum sermonem et orationem Sacrae Scripturae imitatum esse magno exemplorum acervo congesto ita confirmavit, ut dubitationi nullus sit locus relictus. Ceterum Sacrae Scripturae vestigia etiam in decretis Hungariae regum passim apparere alias spero fore, ut mihi contingat evidenter ostendere.

Car. Ács Bp.

AENIGMATA

Solutiones aenigmatum numeri IV.

1. Rosa, olim, sido, amor. — 2. Senes, evado navis, edixi, Sosii. — 3. Janus, avis, nil, us, s. — 4. S, is, sis, Isis, visis. — 5. Nat lupus inter oves, fulvos vehit unda leones, unda vehit tigres. — 6. Ovis, avis, avio, alio alno, agno, agna. — 7. Sutor 20 pengones (recte: perones et 4 pengones) amisit. — 8. Merula, ursus, salmo, testudo, equus, lepus, aquila: *mustela*. — 9. Nihil. Obsequium. Semel. Candida. Errare. Tu ne cede. Exigua. Ira furor. Parva. Sola, Usus est. Medicus: Nosce te ipsum. — 10. Uncus. — 11. Myron: Discobolus.

Aenigmata recte dissolverunt 148 discipuli ex 32 scholis Hungariae, et unus lector in Italia.

Praemium sorte obvenit: Clarae Göbler (*Szilágyianum*), Susannae Mihályi (*Angelanum*), Andreae Engel (*Baár-Madasiannum*), Ladislao Lukács (*Bolyayanum*), Egoni Rosner (*gymn. IPEA*), Erhardo Noé (*Ladislainum*) *Budapestinensibus*; Francisco Liska *Bajano*; Arpado Balla *Csurgonensi*; Ludovico Lenkei *Agriensi*; Alexandro Zala *Gyöngyösiensi*; Julio Héjja *Colocensi*; Rudolpho Pertorini *Ginsiensi*; Geysae Tokaji *Makonensi*; Nicolao Bajtsi *Mohácsiensi*; Joanni Höchst *Nyergesújfalvino*; Thomae Bálint *Papano*; Etelecae Pintér *Scarabantinae*; Ladislao Páskai *Szegedinensi*; Gabriellae Lichtenberg *Ungváriensi*.

1. Quadratum magicum.

	1.	2.	3.	4.	
1.					A A E E Patria Persarum.
2.					E E I O Regna!
3.					G G N N Terra, quae colitur.
4.					R R R R Imperator Romae

saec. I p. Chr.

Thomas Prohaszka disc. Madáchiani Bp.

2. Pyramis.

1	Consonans.
2 1	Pars capituli.
3 2 1	Donum nuptiale.
4 3 2 1	Naso sentitur.
5 4 3 2 1	Casus vocabuli «modus».

Alexander Zala disc. Gyöngyösiensis.

3. Angulus magicus.

AAAAE	Felix (femin.).
EEEE	Vivere, exstare.
SSS	Coniunctio obsoleta.
TT	Accusativus pronomini.
T	Consonans.

Georgius Illés disc. Szekszárdiensis.

4. Ad saltum equulei.

a	ti	pe	a
lo	li	li	sen
re.	est	qui	Tur
	ud	ud	

Iulius Keresztény disc. gymn. Archiep. Bp.

5. Scalae.

ta	Lentus, segnus, cunctator.
. ta	Coniunctio.
. . ta . . .	Multum bibere.
. . . ta . .	Fert, vehit, portat.
. . . . ta	Trames, callis.

Zoltanus Biró disc. gymn. conf. Helv. Bp.

6. Rebus.

Mut	mut
-----	-----

Lad. Harsányi disc. Maurini (Pápa).

7. Aenigma in cochleam retortum.

M	E	S	E	S	I	V	L	U
E	T	R	E	V	E	R	M	P
M	I	T	E	R	I	S	E	A
E	N	P	U	L	V	E	R	I
N	T	O	H	O	M	O	Q	U

Haec verba sacerdos die cinerum sacrorum repetit.

Ioannes Szendrei disc. Makonensis.

8. Ex syllabis.

a ba bi co e in lali lis mul ni pe ra ri sa
tec tor tu tu tus tus u ul us ven vi xes.

Si ex hisce syllabis

Voces composueris,

Primae litterae

Dant pulcherrime,

Quod nos semper amamus,

Omnibusque laudamus.

1. Mensis sextus. 2. Vin-
dex. 3. Quod parvi pretii
est. 4. Provincia Italiae
antiquae. 5. Nomen virile.
6. Populus Europae
Asiaeque. 7. Odysseus.
8. Insula Italorum.

Ladislaus Tamás Vesprimiensis.

9. Crucigramma.

1		2		3	4	5		6
	■		■	7				■
8								■
	■		■	9				■
10	11							12
13			■		■	14		
15			16		18	■	19	
			17					
20		21		■		22	■	
23								

Ad libram: 1. Princeps Parthorum. 7. Edas!
8. Filius Carmentae (d=n). 9. Pagus antiquus Helvetiae.
10. Urbs Mysiae. 13. Vadam, pergam. 14. Patres patrum.
15. Particula infitalis. 16. Forma verbi «utor». 19. Particula interrogativa. 20. Forma verbi «uro». 23. Aedificia memorialia.

Ad perpendiculum: 1. Urbs Samnitica. 2. Armis exuo aliquem. 3. Parvus fluvius Illyriae. 4. Planta virens et ascendens. 5. Vestimenta bombycina. 6. Res ad insulam Salaminam pertinens. 11. Forma verbi «absum». 12. Fructus vitis. 17. Mutus sine capite ac pede. 18. Vadere, pergere. 21. Particula interrogativa. 22. Praepositio.

Paulus Rossi disc. Lucanensis (Helvetia).

10. Ex sententiis.

- sed multum.
- humanum est.

- • Iovi, non licet bovi.
- pro reo
- decorum est pro patria mori.

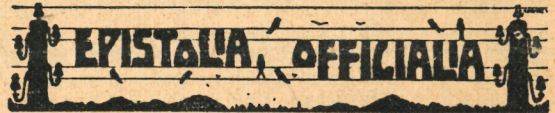
- sed vitae discimus.
- virtus.
- male dilabuntur.
- silent Musae.
- ad astra.

Expletis his sententiis litterae initiales pro-
verbium notum dant.

Theresia Weiss disc. Giselani Bp.

Nota. Lectoribus minimis et mediis 1—7, maiori-
bus 8—10. — Quisquis aenigmatum tot solvat,
quantum potest. Etiam unum solum aenigma sol-
ventibus praemium petere licet. Discipuli eiusdem
scholae solutiones a professore suo collectas in
communi involucro epistulae ad moderatorem
J. Wagner, (Budapest, XI., Lágymányosi utca 20)
mittant.

Terminus solutionum: Calendae Apriles.

Certamen corrigendi (vide pag. 31 num. 4 m.
Dec. a 1940) usque ad Calendas Apriles prolongatur.Corrigenda numeri V. (Jan.): pag. 47: pro:
«Ginciensis» lege: Ginsiensis. — pag. 48: Fr. Váradi
non Budapestinensis, sed Szegedinensis est discipulus.G. Lakatos dr. Dolendum est Te tamdiu aegrotare.
Sed velim credere Te iam meliore valetudine uti atque mox
iterum domum redituram esse. Cura, ut valeas! — L. Vas-
vári. Gaudeo videns discipulorum tuorum haud paucos
operam aenigmatibus solvendis dare. Euge, si quidem
Ascraeus poeta recte cecinit «tes aretes hidrota theoi pro-
paroithen ethekan». — M. Villa. 62 iocos, 43 aenigmata,
19 varia scripta multis imaginibus illustrata accepi, quae
ordine edentur. Laudo iuventutis Vestrae studium et
diligentiam. Valet! — Index opusculorum variorum
ante diem VIII huius mensis ab aliis ad me mis-
sorum: A) L. Rostás, J. Palkovits, Fr. Lisca, Z. Biró,
classis II Levana singula, Al. Zala, R. Sulka bina,
E. Réti, L. Almássy, G. Tokaji, J. Szendrei, N. Sugár terna,
Ph. Merán 4, A. Koleszár 6 (34 omnino) aenigmata mise-
runt. B) Z. Vas, G. Tokaji, M. Ditrói singulos, P. Balogh,
St. Dinka, G. Horváth, L. Csaba, J. Tóth, Th. Gergely binos,
J. Néveri, Fr. Lisca, G. Illés terna, G. Diósszilágyi 4,
B. Széchenyi 6 (34 omnino) iocos scripserunt. C) Alia opu-
scula quoque accepimus ab J. Jeney, Aem. Láng, Fr. Lenoch,
M. Kánya, H. Rácz, M. Schmidt, C. Bárd, L. Tőzser,
A. Pányi. — Iterum atque iterum moneo socios iuveniles,
ut priusquam carmina componant, leges metricas discant.
Errores enim metrici multo difficilius corrigi possunt,
quam menda solutae orationis, quare carmina — sicut Horatius
suadet — «nonum premantur in annum». Libri a L.
Nékám, J. Ernyey, F. Günther, M. Kürti, E. Paoli ad me
missi ordine recensebuntur.

Budapestini, ex officina consortii Stephanei. Negotiorum curator: Fr. Kohl jun.